

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 350/08-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. T. R., N., a M. K., T., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava, Okresnej prokuratúry Trnava, Krajskej prokuratúry v Trnave v zastúpení Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky v ich trestnej veci, ako aj postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 126/2005 a Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To 85/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. T. R. a M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2008 doručená sťažnosť PhDr. T. R. (ďalej len „sťažovateľ“) a M. K. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietajú porušenie svojho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava (ďalej len „okresné riaditeľstvo“), Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) a Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) v zastúpení Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky v ich trestnej veci, ako aj postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 126/2005 a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 To 85/2007.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú trestne stíhaní od 26. novembra 2003. Prípravné konanie skončilo podaním obžaloby okresnému súdu 12. júla 2005.

Podľa názoru sťažovateľov okresné riaditeľstvo „... v čase od 27. 7. 2003 až do 26. 11. 2003 konalo v rozpore s ustanovením § 163 ods. 1 Tr. por. ak malo za to, že sú splnené podmienky pre vznesenie obvinenia“. Vo vzťahu k prípravnému konaniu sťažovatelia namietajú, že „... dôkazy na základe ktorých bolo začaté trestné stíhanie vo veci a s prietahmi aj vznesené obvinenie t. j. výsluchy takzvaných poškodených už boli spojené s prietahmi, ktoré však neboli subjektívneho charakteru“.

K postupu okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry sťažovatelia uviedli:

„Tým, že Okresná prokuratúra a jej stanovisko potvrdzujúca Krajská prokuratúra konanie nezastavila a nariad'ovala doplnenie dokazovania, ktoré objektívne vyžadovali dlhotrvajúce zisťovanie pobytu (bezdomovkyne) poškodenej došlo k tomu, že takmer dva roky trvalo prípravné konanie.“

Podľa názoru sťažovateľov došlo k prietahom aj v súdnom konaní:

«Rozhodovanie o tom, že jeden „zákonný sudca“ je vylúčený trvalo skutočne neprimerane dlho a riziko, že to bude elektronicky pridelené ďalšiemu vylúčenému sudcovi (Dr. K. potom Dr. B., potom Dr. G. a ďalší) bolo veľké a obvinení sa hrozili, že procedúra o vylúčení JUDr. K. sa môže aj trikrát opakovať (predstava skutočne šokujúca!). Našťastie,

vec „padla“ takpovediac „novému sudcovi“. Ten nemal možnosť „zbaviť sa veci“ námietskou zaujatosti.

V tomto štádiu konania obvinení objektívne pripúšťajú, že k priedahom nedošlo. Sudca konal a pochybil iba pri rozhodnutí, kedy z hlavného pojednávania vec vrátil do prípravného konania na došetrenie (podľa § 221 ods. 1 Tr. por.). Toto rozhodnutie nesie stopy nedostatku skúseností funkčne mladého sudcu. Rozhodnutie súdu I. stupňa, vopred jasné, že bude zrušené, však „trčalo“ na odvolacom súde neuveriteľný čas. Urgovalo sa rýchle vybavenie, avšak arogancia súdu vyššieho stupňa zostala nedotknutá.

Vec bola vrátená na OS v Trnave dňa 12. 2. 2007, hoci okresný súd rozhodol 8. 8. 2006 (nevieme kedy bol spis doručený Krajskému súdu) aby 6 mesiacov spis o ktorom musí odvolací súd rozhodnúť na neverejnom zasadnutí „ležal“ na odvolacom súde. Toto je neospravedlňiteľný priedah. To, že sme prosili, argumentovali, že vec treba urýchlene vrátiť na OS v Trnave, nenašlo odozvu.

Okresný súd pokračoval, dá sa povedať, že bez priedahov, hoci poškodenú nebolo možné dostať na pojednávanie. Procesne správne, po opakovaných pokusoch, jej výpoveď súd prečítal.

Po vyhlásení rozsudku a po jeho doručení bolo jasné, že nami „napadnutí“ prokurátori podajú proti odsudzujúcemu rozsudku odvolanie (nato majú samozrejme nárok).

Rozsudok súdu I. stupňa zo dňa 12. 9. 2007 bol obhajcovi obžalovaných doručený 18. 10. 2007 (nevieme kedy bol predložený na odvolací súd). Odvolací súd do 19. 5. 2008 nerozhodol na odvolacom pojednávaní a pokiaľ rozhodol na neverejnom zasadnutí, tak dodnes nedoručil rozhodnutie, ktorým mohol jedine po prvé vrátiť vec súdu I. stupňa na nové konanie a rozhodnutie, alebo po druhé na neverejnom zasadnutí zastaviť trestné stíhanie.

Iné procesné možnosti trestný poriadok účinný do 31. 12. 2005 ani teoreticky nepripúšťa!»

Sťažovatelia zdôraznili, že „Orgány činné v prípravnom konaní boli upozorňované, že minimálne od augusta 2004 treba veci venovať pozornosť takmer ako veci väzobnej. Ved' vyšší dôstojník justičnej a väzenskej stráže má v podstate domáce väzenie a poberá

zlomok odmeny za prácu. Druhý obžalovaný si v stíhaní nemôže nájsť zamestnanie, hoci v Trnave je nedostatok kvalifikovaných pracovníkov.“

Ústavný súd prípisom z 9. júna 2008 vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby preukázal, že sa sťažovatelia domáhali odstránenia prietáhov v postupe okresného súdu podaním sťažnosti predsedovi okresného súdu, a aby vzhľadom na aktuálny stav konania upravil petit sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľov odpovedal na výzvu podaním doručeným 27. júna 2008, v ktorom uviedol, že sťažovatelia podávali sťažnosti na postup vyšetrovateľky, okresnej prokurátorky, ako aj na postup okresného súdu. Tieto podania priložil a zároveň vyjadril názor, že sťažnosť podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je účinným prostriedkom na odstránenie zbytočných prietáhov v súdnom konaní.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti takto rozhodol:

„Okresný súd v Trnave je povinný v konaní proti PhDr. T. R. a M. K. o odvolaní OP v Trnave proti rozsudku OS v Trnave sp. zn. 5 T 126/2005 v senáte predsedníčky Mgr. A. M. sp. zn. 6 To 85/2007 konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

Okresné riaditeľstvo PZ v Trnave a jeho Úrad justičnej a kriminálnej polície, Okresný prokurátor v Trnave, Krajský prokurátor v Trnave zastúpení GP SR, Okresný súd v Trnave a Krajský súd v Trnave porušili práva sťažovateľov v I. a II. rade.

Sťažovateľovi PhDr. T. R. priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 500.000,- Sk (päťstotisíc korún slovenských).

Sťažovateľovi M. K. priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk (stotisíc korún slovenských)...

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy konania, trovy právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby (1. prevzatie + prvá porada; 2. podanie žaloby za dvoch sťažovateľov podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. (§ 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1, § 16 ods. 3, § 8 ods. 3 - t. j. 2.540,80 Sk/1 úkon 2008 – 20 %, 190,- Sk/paušál 2008, 19 % DPH) celkom vo výške 12.854,- Sk

všetko do 2 (dvoch) mesiacov od doručenia nálezu Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v prípravnom konaní postupom okresného riaditeľstva, okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, ako aj v súdnom konaní postupom okresného súdu a krajského súdu.

Jedným zo zákonných predpokladov na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prietahy v konaní, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že sťažnosť je podaná po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty v tej časti, v ktorej sťažovatelia namietajú postup okresného riaditeľstva, okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, t. j. voči orgánom, ktoré vo veci konali v prípravnom konaní, teda do podania obžaloby okresnému súdu 12. júla 2005. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pokiaľ sťažovatelia namietajú zbytočné prietahy postupom krajského súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. II. ÚS 139/02, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05, II. ÚS 184/06). Ak v čase, keď bola sťažnosť doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k prietahom v konaní postupom označeného orgánu (napriek tomu, že vec nebola ešte právoplatne skončená), je daný dôvod na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Krajský súd konal vo veci sťažovateľov ako súd druhého stupňa o odvolaní okresného prokurátora proti rozsudku okresného súdu z 12. septembra 2007 a rozhodol na neverejnom zasadnutí 28. februára 2008 tak, že zrušil rozsudok a vec vrátil okresnému súdu, aby ju znovu prerokoval a rozhodol. Uznesenie sp. zn. 6 To 85/2007 z 28. februára 2008 bolo doručené okresnému súdu so súdnym spisom 12. mája 2008. V čase podania sťažnosti (23. mája 2008) už teda o veci konal okresný súd. Tým, že krajský súd o odvolaní okresného prokurátora rozhodol a svoje rozhodnutie zaslal okresnému súdu na jeho doručenie procesným stranám, vykonal vo veci sťažovateľov všetky úkony predpokladané a dovolené zákonom [v danom prípade zákonom č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov] na odstránenie právnej neistoty sťažovateľov v odvolacom konaní. Vzhľadom na to, že v čase podania sťažnosti už krajský súd vo veci nekonal, nemohlo dochádzať ani k porušovaniu označeného základného práva sťažovateľov postupom krajského súdu v uvedenom trestnom konaní.

Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu, odmietol po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú.

Za účelom posúdenia opodstatnenosti zvyšnej časti sťažnosti si ústavný súd vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 5 T 126/2005.

Z predloženého spisu ústavný súd zistil, že po podaní obžaloby okresnému súdu 12. júla 2005 bola vec pridelená sudcovi M. K., ktorý 13. júla 2005 vyslovil, že sa cíti vo veci zaujatý vzhľadom na osobné kontakty so sťažovateľom. Spis bol 15. júla 2005 predložený krajskému súdu, ktorý uznesením z 23. augusta 2005 rozhodol o vylúčení uvedeného sudcu z prerokovania trestnej veci. Po doručení spisu okresnému súdu 30. augusta 2005 bola vec 5. septembra 2005 pridelená sudcovi JUDr. L. B., ktorý 8. septembra 2005 vyslovil, že sa cíti vo veci zaujatý vzhľadom na osobné kontakty so sťažovateľom a jeho príbuznými. Spis bol 12. septembra 2005 predložený krajskému súdu, ktorý uznesením zo 6. októbra 2005 vylúčil menovaného sudcu z prerokovania

trestnej veci. Spis bol vrátený okresnému súdu 26. októbra 2005 a 27. októbra 2005 bol pridelený inému sudcovi. Vzhľadom na práceneschopnosť sudkyne JUDr. K. S. rozhodla predsedníčka okresného súdu 9. februára 2006 o odňatí veci menovanej sudkyňi. Vec bola pridelená sudcovi Mgr. M. Ž., ktorý 15. mája 2006 nariadil hlavné pojednávanie na 2. august 2006, avšak z dôvodu potreby eskorty poškodeného B. H. z ústavu na výkon trestu odňatia slobody zmenil termín na 8. august 2006.

Dňa 8. augusta 2006 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, na ktorom predseda senátu rozhodol, že sa vec vracia prokurátorovi na došetrenie. Proti tomuto rozhodnutiu podal prokurátor okresnej prokuratúry a obhajca sťažovateľov sťažnosť. Po doplnení odôvodnenia sťažností bol spis 11. októbra 2006 zaslaný krajskému súdu, ktorý uznesením z 11. januára 2007 zrušil napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu a uložil okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol. Spis bol okresnému súdu doručený 12. februára 2007. Predseda senátu 16. marca 2007 nariadil hlavné pojednávanie na 18. apríl 2007. Hlavné pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti poškodenej E. K., ktorej sa nepodarilo doručiť predvolanie ani na ďalší termín, a to ani prostredníctvom polície, a preto okresný súd 17. mája 2007 pokračoval v hlavnom pojednávaní v jej neprítomnosti. Hlavné pojednávanie 27. júna 2007 a 12. septembra 2007 pokračovalo opäť v neprítomnosti poškodenej. Na hlavnom pojednávaní 12. septembra 2007 okresný súd prečítal výpovede poškodenej a piatich svedkov, ukončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok, ktorým rozhodol o oslobodení sťažovateľov spod obžaloby. Prokurátorka okresnej prokuratúry podala proti rozsudku odvolanie. Predseda senátu 10. októbra 2007 uložil súdnej kancelárii doručiť písomné vyhotovenie rozsudku procesným stranám a predložiť spis s odvolaním krajskému súdu. Sťažovateľom a ich obhajcovi, ako aj poškodenému B. H. bol rozsudok doručený 18. októbra 2007, poškodená E. K. ho prevzala 24. októbra 2007.

Krajský súd rozhodol o odvolaní proti rozsudku na neverejnom zasadnutí 28. februára 2008 tak, že rozsudok zrušil v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Okresnému súdu bol súdny spis s uznesením krajského súdu doručený 12. mája 2008. Predseda senátu 20. mája 2008 nariadil hlavné pojednávanie na 1. júl 2008, ktoré sa neuskutočnilo z dôvodu,

že sa nedostavili poškodená a dvaja svedkovia, ktorým sa nepodarilo doručiť predvolania. Na nasledujúcom hlavnom pojednávaní 23. septembra 2008 bola vypočutá poškodená a hlavné pojednávanie bolo odročené na 18. november 2008.

Z uvedeného vyplýva, že konanie okresného súdu trvá od podania obžaloby (12. júla 2005) ku dňu podania sťažnosti (23. mája 2008) takmer tri roky. Okresný súd nariadil prvý termín hlavného pojednávania na 8. august 2006, teda po uplynutí viac ako jedného roka od podania obžaloby. Táto skutočnosť bola spôsobená tým, že trom sudcom okresného súdu bola vec odňatá, dvom pre ich zaujatosť a jednej sudkyni z dôvodu jej práceneschopnosti. Predĺženie konania z týchto dôvodov ústavný súd nepovažuje za zbytočný priet'ah v konaní, pretože okresný súd postupoval podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku za účelom realizácie práva na nezaujatého a nestranného sudcu a odňatie veci práceneschopnej sudkyni predsedníčka okresného súdu realizovala po troch mesiacoch od jeho pridelenia, čím podľa názoru ústavného súdu včas vykonala účinné opatrenie za účelom zabezpečenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd z priebehu ďalšieho konania okresného súdu nezistil obdobia nečinnosti, ktoré by bolo možné považovať za zbytočné priet'ahy. Predseda senátu okresného súdu priebežne nariad'oval termíny hlavného pojednávania (18. apríl 2007, 17. máj 2007, 27. jún 2007 a 12. september 2007) a realizoval opatrenia na jeho úspešné vykonanie tým, že za účelom zabezpečenia prítomnosti všetkých predvolávaných osôb, svedkov a predovšetkým poškodenej, ktorá je bezdomovkyňa, zasielal predvolania aj prostredníctvom polície.

V roku 2008 okresný súd vo veci konal od 12. mája 2008. Po vrátení veci krajským súdom na ďalšie konanie predseda senátu nariadil termín hlavného pojednávania 20. mája 2008 na 1. júl 2008 a priebežne koná aj po podaní sťažnosti ústavnému súdu.

Pri posudzovaní sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádza zo svojej judikatúry, podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má

nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 63/05).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní s'ťažnosti zistí, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

Podľa názoru ústavného súdu, berúc do úvahy doterajšiu dĺžku konania, ako aj úkony, ktoré urobil okresný súd, sa jeho postup nevyznačuje takými obdobiami nečinnosti alebo neefektívnej činnosti, ktoré by po posúdení všetkých okolností prípadu umožňovali po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie základného práva s'ťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu.

Záver ústavného súdu vo vzťahu k postupu okresného súdu korešponduje aj s obsahom s'ťažnosti, v ktorej s'ťažovatelia namietajú zbytočné priet'ahy len v súvislosti s prvou fázou konania, keď bola vec postupne odňatá trom sudcom okresného súdu. K postupu po pridelení veci sudcovi Mgr. M. Ž. s'ťažovatelia uviedli:

„V tomto štádiu konania obvinení objektívne pripúšťajú, že k priet'ahom nedošlo. Sudca konal a pochybil iba pri rozhodnutí, kedy z hlavného pojednávania vec vrátil do prípravného konania na došetrenie...“ Zbytočné priet'ahy s'ťažovatelia nenamietali ani v období po zrušení uvedeného rozhodnutia a vrátení veci na prerokovanie a rozhodnutie okresnému súdu: *„Okresný súd pokračoval, dá sa povedať, že bez priet'ahov, hoci poškodenú nebolo možné dostať na pojednávanie.“*

Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol s'ťažnosť aj vo zvyšnej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2008